

YHDENVERTAISUUS

VALTUUTETTU

DISKRIMINERINGSOMBUDSMANNEN
NON-DISCRIMINATION OMBUDSMAN
OVTTAVEARDÁSAŠVUOĐAÁITTARDEADDJI

Vammaisoikeuden webinaari 28.11.2023
Oikeus yhdenvertaiseen oppimiseen

Mervi Majoinen
Asiantuntija
Yhdenvertaisuusvaltuutetun toimisto

Yhdenvertaisuusvaltuutettu
Itsenäinen ja riippumaton
viranomainen

Yhdenvertaisuusvaltuutetun tehtävät

- Puuttuu syrjintään ja edistää yhdenvertaisuutta
- Toimii kansallisena ihmiskaupparaportoijana
- Valvoo maastapoistamisen täytäntöönpanoa
- Seuraa ja edistää ulkomaalaisten oikeuksien toteutumista
- Toimii naisiin kohdistuvan väkivallan raportoijana

Yhdenvertaisuuden edistäminen ja syrjintään puuttuminen

- Valvomme yhdenvertaisuuslain noudattamista
- Käsittelemme syrjintää koskevia yhteydenottoja
- Pyrimme vaikuttamaan rakenteisiin ja lainsäädäntöön
- Toimivalta yhdenvertaisuuslaista ja yhdenvertaisuusvaltuutetusta annetusta laista

**Yhdenvertaisuuslaissa
kielletyt syrjäntäperusteet**

Välitön ja välillinen syrjintä (YVL 10 ja 13 §)

- Syrjintä on välitöntä, jos jotakuta kohdellaan henkilöön liittyvän syyn perusteella epäsuotuisammin kuin jotakuta muuta on kohdeltu, kohdellaan tai kohdeltaisiin vertailukelpoisessa tilanteessa (10 §).
- Syrjintä on välillistä, jos näennäisesti yhdenvertainen sääntö, peruste tai käytäntö saattaa jonkun muita epäedullisempaan asemaan henkilöön liittyvän syyn perusteella, paitsi jos säännöllä, perusteella tai käytännöllä on hyväksyttävä tavoite ja tavoitteen saavuttamiseksi käytetyt keinot ovat asianmukaisia ja tarpeellisia (13 §).

Häirintä (YVL 14 §)

- Henkilön tai ihmisryhmän ihmisarvoa tarkoituksellisesti tai tosiasiallisesti loukkaava käyttäytyminen on häirintää, jos loukkaava käyttäytyminen liittyy syrjintäperusteeseen ja käyttäytymisellä luodaan mainitun syyn vuoksi henkilöä tai ihmisryhmää halventava tai nöyryyttävä taikka niitä kohtaan uhkaava, vihamielinen tai hyökkäävä ilmapiiri.
- Koulutuksen järjestäjän ja varhaiskasvatuksen järjestäjän toimintaa on pidettävä syrjintänä, jos toimija laiminlyö ryhtyä käytettävissään oleviin toimiin häirinnän poistamiseksi.
- Myös esimerkiksi vammaisuuteen perustuva kiusaaminen voi olla yhdenvertaisuuslaissa kiellettyä häirintää.

Kohtuulliset mukautukset vammaisten ihmisten yhdenvertaisuuden toteuttamiseksi (YVL 15 §)

- **Viranomaisen, koulutuksen järjestäjän, työnantajan sekä tavaroiden tai palvelujen tarjoajan** on tehtävä asianmukaiset ja kulloisessakin tilanteessa tarvittavat kohtuulliset mukautukset, jotta vammaisen henkilö voi yhdenvertaisesti muiden kanssa käyttää viranomaisen palveluita sekä saada koulutusta, työtä ja yleisesti tarjolla olevia tavaroita ja palveluita samoin kuin suoriutua työtehtävistä ja edetä työuralla.
- Kohtuulliset mukautukset arvioidaan tapauskohtaisesti.
- Kohtuullisuusarvioinnissa huomioidaan ensisijaisesti vammaisen ihmisen tarpeet.
- Lisäksi huomioidaan mukautusvelvollisen toimijan koko, taloudellinen asema, toiminnan luonne ja laajuus sekä mukautusten arvioidut kustannukset ja mukautuksia varten saatavissa oleva tuki.

Vammaisuus yhdenvertaisuuslakia sovellettaessa

- YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskeva yleissopimus (vammaisyleissopimus, CRPD, [27/2016](#))
- 1 artikla: **Vammaisiin henkilöihin kuuluvat ne, joilla on sellainen pitkäaikainen ruumiillinen, henkinen, älyllinen tai aisteihin liittyvä vamma, joka vuorovaikutuksessa erilaisten esteiden kanssa voi estää heidän täysimääräisen ja tehokkaan osallistumisensa yhteiskuntaan yhdenvertaisesti muiden kanssa.**
- 24 artiklassa laajasti määräyksiä vammaisten henkilöiden oikeudesta koulutukseen (mm. tuki, mukautukset, osallisuus).

Koulutuksen järjestäjän velvollisuus edistää yhdenvertaisuutta (YVL 6 §)

- Kaikilla koulutuksen järjestäjillä on velvollisuus edistää yhdenvertaisuutta.
- Koulutuksen järjestäjän ja tämän ylläpitämän oppilaitoksen on **arvioitava**, miten sen toiminta vaikuttaa eri väestöryhmiin ja miten yhdenvertaisuus muutoin toteutuu sen toiminnassa.
  - Arvioinnissa otettava huomioon eri syrjäntäperusteet.
- Ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin yhdenvertaisuuden toteutumisen edistämiseksi. **Edistämistoimenpiteiden** on oltava oppilaitoksen toimintaympäristö, voimavarat ja muut olosuhteet huomioon ottaen tehokkaita, tarkoituksenmukaisia ja oikeasuhtaisia.
- Koulutuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaitoksella on **suunnitelma** tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi.
- Koulutuksen järjestäjän ja tämän ylläpitämän oppilaitoksen on varattava oppilaille ja heidän huoltajilleen sekä opiskelijoille tai heidän edustajilleen mahdollisuus tulla kuulluiksi edistämistoimenpiteistä.

Velvollisuus edistää yhdenvertaisuutta varhaiskasvatuksessa (YVL 6 a §)

- Varhaiskasvatuksen järjestäjän ja palveluntuottajan on **arvioitava**, miten sen toiminta vaikuttaa eri väestöryhmiin ja miten yhdenvertaisuus muutoin toteutuu sen toiminnassa.
- Ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin yhdenvertaisuuden toteutumisen edistämiseksi. **Edistämistoimenpiteiden** on oltava varhaiskasvatuksen toimintaympäristö, voimavarat ja muut olosuhteet huomioon ottaen tehokkaita, tarkoituksenmukaisia ja oikeasuhtaisia.
- Varhaiskasvatuksen järjestäjän ja palveluntuottajan on huolehdittava siitä, että varhaiskasvatuksen toimipaikassa on **suunnitelma** tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Suunnitelma on laadittava yhteistyössä henkilöstön kanssa. Velvoite koskee myös julkista hallintotehtävää hoitavaa sellaista yksityistä, jonka palveluksessa on säännöllisesti vähemmän kuin 30 henkilöä.
- Lapsille ja heidän huoltajilleen on varattava mahdollisuus tulla kuulluiksi edistämistoimenpiteistä.

Yksittäisen syrjäntäasian käsittely

- Neuvonta ja ohjaus
- Selvitys
- Kannanotto tai lausunto
- Sovinnon edistäminen

- Asian vieminen yhdenvertaisuus- ja tasa-arvo lautakuntaan
- Avustaminen tuomioistuimessa

Yhdenvertaisuuslain suhteesta muuhun lainsäädäntöön

**Perusopetuslain
tukea koskevat
säännökset ja
yhdenvertaisuuslain
kohtuulliset
mukautukset**

**Muuta
laillisuusvalvontaa?**

Yhdenvertaisuusvaltuutetun asiakaspalvelukanavat

- Yhteydenottolomake (www.syrjinta.fi)
- Sähköposti: [yvv\(at\)oikeus.fi](mailto:yvv@oikeus.fi)
- Viittomakielellä voi lähettää videon sähköpostitse [yvv\(at\)oikeus.fi](mailto:yvv@oikeus.fi)

Chat

Aukioloajat:

- maanantaisin ja keskiviikkoisin klo 13–15
- perjantaisin klo 10–12

Puhelinpäivystys

- avoinna tiistaisin, keskiviikkoisin ja torstaisin klo 10–12
- 0295 666 817

Kiitos!

YHDENVERTAISUUS
VALTUUTETTU

DISKRIMINERINGSOMBUDSMANNEN
NON-DISCRIMINATION OMBUDSMAN
OVTTAVEARDÁSAŠVUOĐAÁITTARDEADDJI

YHDENVERTAISUUSVALTUUTETUN TOIMISTO

Tel +358 (0) 295 666 800

www.syrjinta.fi

 www.facebook.com/yhdenvertaisuus

 @yhdenvertaisuus

 @yhdenvertaisuusvaltuutettu